
Kyrkomötet
Motion 2013:40
av Tomas Jansson m.fl.

Inskränkt valbarhet i stiftsfullmäktigevalen

Förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att 38 kap. 16 a § i kyrkoordningen upphör att gälla.
2. Kyrkomötet beslutar att denna ändring träder i kraft den 1 januari 2014.

Motivering

Inför årets kyrkoval trädde en nyordning in när det gäller stiftsfullmäktigevalet, nämligen att stiftens kunde välja att tillämpa inskränkt valbarhet. Innebörden är att man för att vara valbar måste vara bosatt i den valkrets där man står på valsedeln. Valkretsen överensstämmer vanligen med kontraktet.

I tidigare val har nomineringsgrupper kunnat gå fram med samma eller liknande lista/listor i flera eller alla valkretsar. Detta har mindre nomineringsgrupper ofta använt sig av då man inte haft så många kandidater. Med inskränkt valbarhet skulle dock listorna behöva vara olika för varje valkrets.

Det finns flera allvarliga invändningar att rikta mot nyordningen med inskränkt valbarhet. För det första skulle det drabba de mindre nomineringsgrupperna. Det kan vara svårt att få fram olika namn på valsedlarna i samtliga valkretsar. I vissa valkretsar kanske man inte kan få fram några namn alls. Det försämrar därmed förutsättningarna att delta i valet på lika villkor med de större grupperna. Det kan också medföra svårigheter att få in nyckelpersoner i fullmäktige. Om personen bor i en valkrets med få mandat torde dessa tillfalla de större grupperna enbart.

För det andra riskerar personröstningen att bli missvisande för väljarna. Anledningen är att nomineringsgrupperna kommer att ha få namn i många valkretsar. För att listorna inte ska se tragiskt korta ut kommer man då att fylla ut listan med namn från andra valkretsar. Detta är fullt tillåtet, men personröster på dessa ogiltigförklaras. Väljarna har svårt att avgöra vilka som är valbara och riskerar att känna sig förda bakom ljuset.

För det tredje kan man anta att inskränkt valbarhet skulle förändra stiftsfullmäktiges sammansättning. I praktiken kommer väletablerade män i övre medelåldern att kvoterats in, medan kvinnor och ungdomar underrepresenteras. Anledningen är att nomineringsgrupperna i de mindre valkretsarna bara kan hoppas på att få ett mandat därifrån till fullmäktige. De mest etablerade förtroendevalda tenderar att vara just sådana män och de översta namnen på listorna torde då domineras av dem. Ja, för mindre och medelstora nomineringsgrupper så riskerar nog denna effekt att även slå igenom i de större valkretsarna. För att inse sannolikheten av detta räcker det med att se på sammansättningen i politiska församlingar i länder med enmansvalkretsar. I den amerikanska kongressen sitter till exempel bara 20 procent kvinnor efter det senaste valet, vilket ändå är rekordmycket.

För det fjärde kommer som en önskad effekt vissa valda ledamöter att förlora sin plats under pågående mandatperiod. Det gäller de som flyttar till annat kontrakt. Med inskränkt valbarhet måste man lämna sin plats i stiftsfullmäktige samma dag som flytten går.

Inskränkt valbarhet innebär en försämring av demokratin. Det är främmande för svensk valtradition och finns inte i de sekulära politiska valen. Endast Härnösands stift har valt att tillämpa detta i kyrkovalet 2013. Även om de flesta stift verkar inse det odemokratiska i denna inskränkning så riskerar möjligheten av dess tillämpning att kunna framkalla återkommande stridigheter i stiftet inför varje val. Låt oss slippa detta genom att återvända till tidigare formulering i kyrkoordningen och stryka 38 kap. 16 a §.

Rättvik den 16 juli 2013

Tomas Jansson (FiSK)

Britt Louise Agrell (FiSK)

Anna Ekström (FiSK)

Birgit Friggebo (FiSK)

Gerd Gabrielsson (FiSK)

Christina Holmgren (FiSK)

Georg Lagerberg (FiSK)

Ulla Littgren (FiSK)

Karin Långström Vinge (FiSK)

Christer Kax Sundberg (FiSK)

Rune Wallmyr (FiSK)

Vivianne Wetterling (FiSK)